

**S. Sałaciński, W. Borkowski, W.
Migal, M. Zalewski, G. Kamiński, L.
Pluta, H. Cewińska, R. Dziklińska**

**Krzemionki, gm. Bodzechów, woj.
kieleckie**

Informator Archeologiczny : badania 20, 26-27

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wykop o powierzchni 30 m² objął środkową część pola ornego pomiędzy łąkami i zlokalizowany został na łagodnie opadającym w kierunku północnym /w stronę starorzecza/ stoku. Zabytki wystąpiły w oraninie oraz brunatnożółtym gliniastym piasku, silnie korosztynowanym. Wśród 1.008 szt. inwentarza krzemienego z krzemienia narzutowego /bałtyckiego/ wyróżniono 150 rdzeni i narzędzi /m. in. drapaczy, skrobaczy, szpadeł i grociaków/. Natomiast materiał ceramiczny /459 fr./ jest bardzo źle zachowany /warunki glebowe/. Porwała on datować stanowisko na neolit i wiąże się z osadnictwem kultury niemieckiej. Ponadto odkryto fragment wylewu naczyńa posiadającego nawiązania do ceramiki bałtyckiej oraz fragmenty naczyńa średniowiecznego.

Materiały są opracowywane w Państwowym Muzeum Archeologicznym.

Badania będą kontynuowane.

KRAKÓW-NOWA HUTA-KRZESŁAWICE
Stanowisko 41

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie
Oddział w Nowej Hucie

Badania prowadziły mgr mgr Gryzelda Toboła, Paulina Poleśka.
Finansowało MA w Krakowie. Ósmy sezon badań. Osady z okresu neolitu i lateńskiego.

Badania miały na celu rozpoznanie centralnej części osady, niedostępnej dotąd z powodu silnego sadrzewienia /teren ten stanowi pas zieleni - strefę ochronną wokół Kombinatu Huty im. Lenina/.

Przekopano łącznie 1,375 ara. Odkryto 23 nowe obiekty archeologiczne /104, 106-127/ oraz przekopano badany w poprzednich sezonach obiekt 70. Większość z tych obiektów to pozostałości osadnictwa neolitycznego. Zawierały one stosunkowo nieliczny materiał zabytkowy /ceramikę, wyroby krzemienne/ reprezentujący kulturę ceramiki wągowej rytej i kulturę lendzielską. Do najciekawszych z nich należał obiekt oznaczony numerem 107 - owalna, trapezowata w profilu jama. W środkowej części jej wypełnienia zaobserwowano dość grubą warstwę spalenizny, w obrębie której znajdowało się dużych rozmiarów naczynie, zgłębione prawdopodobnie w trakcie zasypywania górnych warstw obiektu. Pozostałe obiekty neolityczne miały również charakter jam gospodarczych. Jedyne obiekty 124 był pozostałością chaty.

W trakcie badań zdołano odsłonić część jednego w tym sezonie obiektu kultury lateńskiej /obiekt 108/, stanowiącego prawdopodobnie ślady budynku mieszkalnego. W jego wypełnieniu wystąpiły stosunkowo liczne fragmenty ceramiki malowanej.

Interesujące wyniki z punktu widzenia badań nad geomorfologią stanowiska oraz całej doliny Dłubni przyniosły obserwacje profilu wykopu. Pod warstwą współczesnego humusu odkryto dwie wyraźnie widoczne warstwy humusu kopalnego, datowane na okres lateński /warstwa kulturowa zawierająca materiał calktycki/ oraz okres neolitu. Profil ten będzie przedmiotem specjalistycznych badań geomorfologicznych.

KRZEMIŃKI, gm. Bodzechów
woj. kieleckie

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badaniami kierował mgr Sławomir Świątkowski. Poszczególne odcinki prowadzili mgr mgr Wojciech Borkowski, Witold Migał, Marek Zalewski. Poza tym wzięli udział inż. mgr Grzegorz Kamiński, mgr Longin Pluta, Hanna Cewińska, Regina Dehkińska, studenci z IA UW, nauczyciele, instruktorzy i uczniowie z ZSG w Ostrowie Lubelskim oraz harcerze starszobarcerskich szczebli ze Śląska. Finansowało PMA w Warszawie. Ósmy sezon badań. Kopalnie krzemienia pastastego. Neolit - wczesna epoka brązu. Kultury - amfor kulistych i mierzanowicka.

Badania w dużej mierze były kontynuacją prac z 1985 r.

Zakończono eksploatację szybu nr 8-869, jednej z płytowych /4,5 m gł./ jednostek wydobywczych. W partii przydennej oddalono na 2 poziomach oddalonych od siebie o 50-60 cm cały szereg otworów, z których część jest wejściami w zagrożone wyrobiska, a część przebiegami do liny lub z liny szybów. Na niezmiernie urzędzonym spogu zlokalizowano wiele negatywów po wyjętych konkrekcjach, a w kilku punktach fragmenty surowca tkwiące w skale. Powyższe elementy niezbicie potwierdzają dwupoziomą eksploatację krzemienia w ramach obiektu. Po osiągnięciu górnej warstwy krzemienionośnej wykrywano krótkie /ok. 1-1,5 m/ nisze boczne. Następnie pogłębiono szyb dochodząc do drugiego poziomu surowca i powtarzano ew. system robót. Opuszczane wyrobiska wypełniano sukcesywnie gruzem wapiennym z miejsc eksploatacyjnych. W wyniku wykopalisk obiektu uzyskano 21.000 zabytków krzemienianych, głównie odpadów z procesu produkcji narzędzi. Przewaga form wydzielonych to rączatkowce czworocienne stecker i długi typowych dla kultury amfor kulistych. Jedyne w północno-zachodnim narożniku wykopu natrafiono na nieliczne rączatkowce dwucienne wiązane z kulturą mierzanowicką. Wystąpiły one jednak w warstwach należących do zasypiska sąsiedniego szybu.

Stan zachowania przebadanej jednostki był bardzo zły. Skala w tym rejonie okazała się silnie spękana. Ociosy po odsłonięciu i wysuszeniu osypywały się mimo stosowania doraźnych środków konserwacyjnych /indeksji mleczkiem cementowym/. Wpłynęło to na decyzję o zasypaniu wyeksploatowanego szybu. Jego ewentualna ekspozycja będzie możliwa dopiero po opracowaniu przez specjalistów odpowiednich metod zabezpieczających.

Drugim obiektem badanym w 1986 r. były podziemne wyrobiska najgłębszego z dotychczas rozpoznanych /ponad 8 m/ szybu nr 7-610. Odczyszczono 1 krocik, jednostronnie licowany odcinek komunikacyjny w północno-wschodniej części jednostki i natrafiono na długi, niezagruzowany chodnik w części południowo-wschodniej zakończony przodkiem górniczym. Ponadto wykonano przecinkę w hałdach gruzu pomiędzy chodnikami odkrytymi w 1985 r. w celu rozpoznania styku frontów robót i dookólną obwodnicę wokół szybu, co umożliwiło penetrację południowej części badanego systemu eksploatacyjnego.

W wyniku podziemnych prac archeologicznych uzyskano 247 kg materiału krzemennego, głównie popękanych, naturalnych fragmentów konkretek, 54 krzemienne i kamiennie narzędzia górnicze oraz 50 odłupków odłitych przy sprawdzaniu jakości surowca bezpośrednio pod ziemią. W trakcie badań wyrobisk szybu nr 7-610 przeprowadzono pod kierunkiem mgr. inż. Grzegorza Kamińskiego pomiary specjalistyczne i eksperymenty dotyczące wentylacji podziemi, analizę składu gazów, w wyniku czego rozwiązano istotny dla przebiegu eksploatacji aspekt organizacji robót i pochodzenie niejasnych do tej pory śladów intensywnych okopień na stropach. Obecnie trwają prace nad koncepcją ekspozycji ww. wyrobisk.

Trzecim obiektem badanym w 1988 r. był lej krasowy w pobliżu pola górniczego, tzw. "Kał Cebuli". W tym rejonie m. in. Stefan Krakowski lokalizował obozowiska górników krzemionkowych. Wykonane sondacje /20 x 1 m, 4 x 4 m/ w pełni potwierdziły te założenia oparte na materiałach powierzchniowych. W wyniku prac wykopaliskowych natrafiono na pojedyncze narzędzia metaliczne, elementy wczesnoneolityczne, w tym 1 rdzeń wódnicy z krzemienia pasiastego /zebranego z powierzchni/ i formy, które można wiązać z kulturą pucharów lekkożytych /17 fr., ceramiki, naczynia czworobocznych siekier z wykańczającym retuszem powierzchniowym/. Zlokalizowano również bliżej na razie nieokreślone ślady obiektu, być może mieszkalnego. Rozszerzenie badań w 1987 r. pozwoli najprawdopodobniej na wyjaśnienie ich charakteru.

Zabytki znajdują się w magazynach w Krzemionkach i PMA w Warszawie.

Prace będą kontynuowane.

KRZYŻ, gm. Czarnocin
woj. kielecki
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Małopolskiej
Pracownia Archeologiczna
w Igoloni

Badania prowadził mgr Krzysztof Tunia. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko grupy krakowsko-sandomierskiej kultury ceramiki sznurowej.

W trakcie ratowniczych wykopalisk zbadano pozostałości 2 grobów niszowych kultury ceramiki sznurowej /grupa krakowsko-sandomierska/, na które natrafiono w obrębie wkopów pod fundamenty.

Z grobu nr 1 pozyskano naczynie oraz fragmenty szkieletu. Podczas eksploracji grobu nr 2 wydobyto część ?? wyposażenia - kilka krzemienianych grotów strzał i odłupków, amforę, siekierę krzemianą oraz topór kamienny. Znalezione w nim też niewielkie szczątki ludzkie.

Materiały złożono w Pracowni Archeologicznej IHKM PAN w Igoloni.

Badania będą kontynuowane.

LANCUT
woj. rzeszowski
Stanowisko 3

Muzeum Okręgowe
w Rzeszowie

Badania prowadziła mgr Aleksandra Gruszczyńska. Finansowało Muzeum Okręgowe w Rzeszowie. Piąty sezon badań. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej.

Ratownicze wykopaliska prowadzono na osadzie położonej na lessowym wzniesieniu, nad rzeczką Mikośką, w północnej części miasta. Założono 14 wykopów sondazowych. Przebadano powierzchnię 237 m². W wykopach wysuniętych najdalej w stronę północno-wschodnią osady, nie stwierdzono występowania żadnego materiału zabytkowego. W pozostałych wykopach odkryto 4 jamy /3 z nich wyeksploatowano częściowo/.

Materiał zabytkowy stanowią fr. naczyń oraz zabytki krzemienne zaliczane do kultury ceramiki wstęgowej rytej, jak również do grupy ceramiki lubelsko-wolińskiej /odkryte w tym roku po raz pierwszy/.